

оскільки контролюється самими ж фермерами. Це має виключне значення, особливо для маркетингу продукції, що швидко псується (молоко, овочі, фрукти тощо). Навіть незначна ринкова дестабілізація у їх маркетингових каналах призводить до значних збитків.

4. Переваги від координації дій. Кооперативи дають змогу фермерам координувати постачання своїх господарств, виробництво і маркетинг виробленої продукції. Окрім ринкових переваг від координації дій важливе значення має узгодження роботи переробних підприємств з надходженнями сировини. Це дозволяє кооперативним переробним підприємствам ефективно використовувати свої виробничі потужності, працювати з мінімальними витратами.

5. Поділ ризику. Подолання індивідуальної невизначеності для кожного окремого товаровиробника шляхом поділу ризику серед членів групи собі подібних агентів ринкових відносин є для них важливим мотивом створення кооперативів або приєднання до вже існуючих.

6. Отримання ринкової влади. Участь у кооперативному бізнесі забезпечує більшу економічну владу у маркетинговому каналі просування продукції, тобто певного контролю ситуації на ринку [4, с. 87].

Література:

1. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» від 17.07.1997 № 469/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80>
2. Малік М.Й. Кооперативні відносини в аграрному секторі / М.Й. Малік // Сучасна аграрна політика України: проблеми становлення. – 1996. – С. 363-385.
3. Маркс К. Капітал. Критика політичної економіки. Т-1-й. Книга 1-я. Процес виробництва капіталу / К. Маркс. – М.: Політгиздат. – 1978. – 907 с.
4. Формування та функціонування ринку агропродовольчої продукції: практич. посіб. / за ред. П.Т.Саблука. – К.: ІАЕ, 2000. – 555 с.

Сідляр В.В.

к.е.н., доцент

*ПВНЗ “Тернопільський комерційний інститут”
м. Тернопіль, Україна*

ПОДАТКОВИЙ КЛІМАТ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

На рішення інвесторів щодо розвитку бізнесу у будь-якій країні впливає цілий комплекс інституціональних факторів. Разом з тим, одним із найважливіших чинників сприятливого бізнес-середовища в державі є податковий клімат. Адже, податкова політика є найбільш дієвим елементом, який може як нівелювати позитивний вплив інших факторів, так і, навпаки, навіть за умов наявності інституційних проблем, схилити інвестора до прийняття позитивного рішення. Тому пріоритетним завданням сучасної політики державного регулювання є вдосконалення фіскального простору.

Економічні політичні зміни, які відбулися в Україні, формують сприятливе середовище для початку нового етапу реформ. Очевидно, що досягнути значущих підприємницької діяльності та вийти на позитивну траєкторію економічного розвитку не вдасться без змін у податковій системі. Реформа податкової системи, що відбулася у 2010-2014 роках мало помітні наслідки в реалізації завдання формування сприятливого економічного простору для бізнесу.

За оцінками дослідження Світового банку «Doing business 2014» в 2012-2013 роках Україна домоглася найкращих результатів серед 29 країн, що максимально скоротили відстання від передових країн з найсприятливішим кліматом для ведення бізнесу. У процесі реалізації реформ було запроваджено низку конструктивних новацій у податковій сфері. Зокрема, в Україні було спрощено процес створення підприємства шляхом скасування окремої процедури реєстрації в управлінні статистики і оплати за реєстрацію платника податку на додану вартість. Результати дослідження свідчать, що запровадження більш простих форм звітності з податку на додану вартість та єдиного соціального внеску скоротило час, необхідний для виконання вимог податкового законодавства, а реалізація нового Митного кодексу скоротила час на експорт та імпорт [1].

Завдяки цьому в щорічному рейтингу Україна в 2010-2014 роках знялася з 191 на 164 місце. Згідно з дослідженням, кількість податкових платежів за цей період зменшилася з 147 до 28, витрати часу на підготовку звітності та сплату податків скоротилися з 736 до 390 годин на рік, інтегральний показник податкового навантаження знизився з 57,2 до 41,9 % [1].

З іншого боку, досягнутого прогресу в питанні покращення податкового клімату виявилось недостатньо, щоб надати імпульс для розвитку підприємництва. На думку експертів, цьому сприяли свавілля контролюючих органів, посилення фіскального тиску через невідшкодування ПДВ і стягнення податків авансом, високий рівень корупції [2].

Сучасні реалії реформування податкової системи супроводжуються вкрай складними політичними та економічними обставинами. Законом про держбюджет на 2014 рік передбачено істотне збільшення податкових надходжень. За відсутності передумов для відчутного економічного зростання домогтися намічених результатів можливо лише за рахунок посилення фіскального тиску. Якщо в держбюджеті на 2013 рік обсяг податкових надходжень оцінювався в 282,5 млрд. грн. (з урахуванням змін від 19.12.2013), то в планах на 2014 рік даний показник підвищено до 299,2 млрд. грн. Обсяг податкових надходжень був збільшений практично за всіма статтями, за винятком податку на прибуток підприємств та податку з доходів фізичних осіб. Зокрема, за рахунок ПДВ планується збільшити надходження до 157,9 млрд. грн. що на 22,3 млрд. (+16,4 %) перевищує минулорічний показник. Разом з тим, обсяг запланованого бюджетного

відшкодування ПДВ зменшено на 6,1 млрд. грн. (-10,2%) до 53,4 млрд. грн. [3 – 4].

Довгоочікуваного зниження податкового навантаження, передбаченого Податковим кодексом не відбулося. Цьогоріч уряд знову застосував негативну практику внесення змін до податкового законодавства безпосередньо законом про держбюджет на наступний рік. Зокрема, призупинено очікуване зниження ставок з податку на прибуток і ПДВ. Це свідчить про подальше посилення фіскального характеру податкової системи. Адже, з 1 січня 2014 року Податковим кодексом було передбачено зниження ставок ПДВ з 20% до 17% і податку на прибуток з 19% до 16%. Проте, зниження ставки ПДВ скасовано, а ставка податку на прибуток знизилась на один процентний пункт замість трьох [5].

Поряд з цим слід відмітити появу податку на нерухомість, збільшення ставок екологічного податку та акцизів, збереження цілої низки необґрунтованих пільг, що сприятиме посиленню податкового навантаження. Водночас, сьогодні надзвичайно важливо розширити базу оподаткування шляхом мінімізації пільг, які є важко контрольованими і носять суб'єктивний або навіть ручний характер.

Щодо позитивних податкових зрушень, то вони стосуються технічних нюансів реєстрації платників податків та переведення комунікацій з фіскалами в електронний режим. Зокрема, спрощені процедури реєстрації платників ПДВ та єдиного податку, можливість проведення невідвізних позапланових електронних перевірок платників податків виключно за їх заявою, за результатами яких не нараховуватимуться штрафні санкції та складатися повідомлення-рішення. Таке нововведення дасть можливість підприємствам безкоштовно перевіряти правильність відображення господарських операцій у своєму податковому обліку [5].

Великі очікування сьогодні покладаються на рішення №374/2014 Європейського парламенту і Ради ЄС про скорочення та ліквідацію митних зборів на товари, вироблені в Україні. Такий односторонній захід встановить пільговий доступ на ринок ЄС для українських експортерів. У свою чергу Україна не повинна надавати додатковий доступ для експорту з ЄС. Передбачається, що тимчасове скасування митних зборів буде повним або частковим, залежно від сектора, і сприятиме економії 500 млн. євро [6]. Крім того, це вагомий крок на шляху до євроінтеграції України.

У даному контексті політика реформ в напрямку формування сприятливого фіскального простору має бути доповнена новими завданнями. На нашу думку, довгострокове рішення проблеми полягає в комбінації зміни пріоритетів в оподаткуванні та якісної зміни в адмініструванні. Реформи не повинні бути поспішними і непродуманими. Зміни вимагають тривалої і ретельної підготовки і попереднього обговорення. Необхідно забезпечити системний підхід до реформування відповідно до науково обґрунтованої доктрини соціально-економічного розвитку.

Література:

1. Paying Taxes 2014. The Global picture [Електронний ресурс] // The World Bank, Business Report. The World Bank and PricewaterhouseCoopers, 2010. – P. 75. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-report-English/DB14-Full-Report.pdf>
2. Молдован О. Щодо першочергових заходів покращення податкового клімату в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1492/>
3. Закон України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» від 06.12.2012 р. №113-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T141165.html
4. Закон України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» від 27.03.2014 р. №1163-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T125515.html
5. Бабенко М. Каким будет налоговый климат в 2014 году [Електронний ресурс] // ІН-АБІзнесІнформ. – Режим доступу: <http://finance.liga.net/economics/2014/1/14/articles/37004.htm>
6. Набуло чинності рішення ЄС про одностороннє зниження митних зборів на країські товари на ринок Європейського Союзу [Електронний ресурс] // Економічна правда. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2014/04/22/443526/>

Смерека С.Б.

к.е.н., доцент

*ІВНЗ “Тернопільський комерційний інститут”
м. Тернопіль, Україна*

МЕХАНІЗМ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Антикризове управління та застосування основних складових його механізму в сучасних економічних умовах вкрай необхідне, особливо це стосується окремих підгалузей житлово-комунального господарства (ЖКГ), які перебувають у кризовому стані. Відсутність своєчасної профілактики, нехтування технічним наглядом та забезпеченням належної експлуатації обладнання відповідно до технічних регламентів веде до значного зростання витрат на ліквідацію аварійних ситуацій, необхідності заміни та модернізації обладнання. Недостатнє фінансування державою житлово-комунальної інфраструктури, неспроможність та небажання залучати інвестиційні кошти, високий рівень зношеності основних фондів на підприємствах житлово-комунального господарства, висока енергосмітність та низька ефективність комунальних систем призводять до значної втрати води і теплової енергії, до незадовільної якості житлово-комунальних послуг, що надаються населенню. Одним із основних завдань держави у цій галузі є удосконалення та використання ефективного механізму антикризового управління на державному та регіональному рівнях.